

mladi vrtnar

NEKAJ O KRTU

Še danes se prav dobro spominjam, kako sem kot otrok napravil v velikem vrtu svojih staršev poznanstvo s krtom. Naša stara vrtnarica, s katero sem bil v velikih prijateljskih stikih, je bila zaposlena s prekopavanjem zemlje. Naenkrat sva opazila na bližnji že posejani gredi, kako se je črna zemlja kar sama od sebe dvignila in nenadoma je nastal tam hribček, ki ga gotovo vsi poznate, krtina. Še preden sem se dobro zavedel, je že skočila stara žena tja z lopato, jo zasadila v zemljo in z enim sunkom vrgla iz zemlje nekaj majhnega, črnega, ki je hotelo takoj zopet izginiti v zemljo. Kako živi ta tajinstveni, žametno-črni tovariš, mi je povedala pozneje. Pokazala mi je njegove tačice, oborožene z ostrimi kremplji in podobne človeškim prstom, njegov droben, špičast gobček in kakor makovo zrno majhne oči.

Zvedel sem tudi, da postane krt v vrtu zaradi svojih rovov in krtin zelo nadležen in nepriljubljen. Običajno »suje« trikrat na dan, in sicer v določenih urah. Zbog tega ga lahko počakamo in ga potem z lopato v rahli zemlji zagrabimo in vržemo na prosto. Takoj pa izgine zopet v zemlji, če ga o pravem času ne primemo. Z golo roko ga pa nikar ne prijemajte, ker je zelo ugrizljiv ropar in kakor pravijo, poseka v krvoločnosti celo tigra.

Ali ste že kedaj slišali, kako krt živi in kaj dela? Krt živi stalno pod zemljo in ga je najti pri nas povsod. Izogiba se dnevne svetlobe, ker njegove majhne oči ne prenesejo luči, in je nad zemljo zelo počasen in okoren. Nasprotno pa je pod zemljo v svojih rovih zelo živahen in se hitro pomika

naprej. S prednjimi nogami si izkoplje v neznamni globini pod površino zemlje rove, ki mu služijo za iskanje hrane. Nekoliko globlje si pa napravi tako zvani tekalni rov, katerega je pa zelo težko najti. Ugotovimo ga lahko na tem, da nad njim rastleline usihajo. Zemlje, ki se mu nabere pri kopanju tega rova, ne izmeče na prosto, ker leži ta rov globoko, včasih celo 50 centimetrov v zemlji. Ta rov vodi od krtovega stanovanja v njegovo lovsko področje in je včasih tudi do 50 metrov dolg. Tam, kjer krt stalno živi, pa si napravi čudovito ležišče, ki ga vidite na sliki. To »stanovanje« je spoznati na površini po izbočenem kupu zemlje, ki je nagromadena tu v veliki množini. V notranjščini sestoji to stanovanje iz okrogle, približno osem centimetrov široke izbe, ki služi tudi za spalnico, in iz dveh krožnih hodnikov, od katerih je večji v enaki višini kakor izba in jo obkrožuje v oddaljenosti približno 16–25 centimetrov, manjši pa teče nad izbo. Iz izbe gredo običajno trije drobni rovi navpično navzgor v manjši krožni kolobar; 5–6 rovov pa vodi iz manjšega navpično navzdol do večjega. Kakor vidite, si napravi krt prav zamotano pribežališče, da se zavaruje pred sovražniki in da ima mir, kadar spi.

Našemu samotarju tudi očitajo, da žre rastline. Tega pa ne dela. Njegova poglavitna hrana sestoji iz deževnikov, iz ličink žuželk (rjavega hrošča, pokalice itd.). Žre pa tudi hrošče in murne, na katere je gotovo ljubosumen, ker so mu v vsej pojavi tako podobni. Celo s polži in gosenicami je zadovoljen. Včasih gre tudi iz svojih rovov na prosto in si tam poišče hrano. Mnogo opazovalcev pravi tudi, da gre rad v vodo in da je izvrsten plavec. Zalezuje tudi žabe, gre na lov na poljske miši, martinčke in slepce, le krastač se ne loti, ker se mu baje studijo. Seveda ima krt tudi mnogo sovražnikov. Če sreča krta podlasica, je gotovo izgubljen. Tudi za gadov strup je zelo občutljiv, zalezujejo ga pa tudi sove, sokoli in kanje; celo štokrlja ga s tekom pohrusta, če ga dobi na svojem žabjem lovišču.

Kakor hitro strdi ostrejši mraz tla, pa krt ne more več kopati; takrat najbrž spi. O tem pa še danes ne vemo nič natančnejšega. Večina opazovalcev meni, da krt prav

za prav nima pravega zimskega spanja. Saj je še več stvari iz njegovega življenja, ki se odigravajo v popolni temi — nepojasnjenih.

Krtova podzemska palača

V splošnem pa ga ne moremo imenovati velikega škodljivca. Tudi poljedelci in gozdarji ga ne uničujejo več tako, kakor so ga pred 30—40 leti. Nasprotno pa ga vrtnar in ljubitelj ne marata v svojih vrtovih. Radi njegovega vrtanja rovov namreč občutno trpijo rastline, posebno mladi sejanci. Vedno pa si moramo biti svesti, da pomeni, če se pojavi krt na vrtu, da je tam večja množina ličink in črvov. To pomeni, da naša vrtna zemlja še ni dovolj uležana in da vsebuje še veliko svežih sestavin, ki morajo strohneti. Čim bolj uležana je zemlja, tem redkejši postajajo črvi in ličinke, in v tako zemljo se tudi krt ne vseli.

Prav lepo vas pa prosim: čuvajte krtu, prepodite ga, toda nikar ga ne ubijte! Ker

je krt za različne vonjave zelo občutljiv, uporabite za prepoditev mešanico vode in petroleja (točno: na 2000 delov vode samo 1 del petroleja), ki jo vlijete v njegove rove. To ne škoduje rastlinam, pač pa za vedno prežene krtu. Seveda mora isto storiti tudi vaš vrtni sosed.

MLADI VRTNAR KRMI PTIČKE

Padel bo sneg in uredili si bomo prostorček ob oknu za krmljenje ptičkov. Naši prvi gostje bodo živahni brglezi. So to kratko in čokato rašeni ptički z modrikastosivim zgornjim delom in rjastorjavim spodnjim životom, s črno črtico preko oči. Napram svojim miznim tovarišem se obnašajo te ptice precej predrzno in nesramno. Vedno si vzamejo več zrn naenkrat, da jih potem kam skrijejo. Tudi srčkani ščinkavci pridejo po hrano, pa tudi gorski ščinkavci ali pinože, ki so pripotovali k nam iz severnih krajev, so v njihovi družbi. Ti pa pobirajo bolj tista zrna, ki padejo na tla. Posebno odlični in lepobarvni obiskovalci naše hišice za krmljenje so pa objestni kalini s škrlatnordečim oprsjem, z modrosivim frakom in črno kápico. Otožno se glasijo njihovi lepi glasovi preko zasneženih vrtov, glasovi, ki so podobni nežnim tonom drobne piščalke. Tudi rumeni strnadi pridejo in celo čudovito prijazna taščica je naša stalna obiskovalka. Ta ptičica je naš najbolj priljubljeni gost in v zahvalo nam na božični dan svečano zapoje svojo sladko pesmico.

NEKAJ O ZNAMKAH

Nova dežela

v kraljestvu znamk je mali otok Lundy v angleškem prekopu Bristol, ki je sedaj naprodaj. Njegov poslednji lastnik je izdal posebne znamke (slika 1) s slikami živali, ki jih ima tudi v svojem grbu. Te ptice so tako zvanj »puffini«, neke vrste vodnih ptičev, ki so zelo podobne papigam. Tudi denarna enota je na otoku »puffin«.

Kušarske otoke Delapagos

je pred sto leti obiskal slavni naravoslovec Darwin. V spomin na to obletnico je izdala država Ecuador nove znamke s podobo kušarice in s sliko slavnega znanstvenika (slika 2).

Najbolj čuden album

za znamke na svetu ima neki Anglež. Ta album vsebuje 34.939 komadov ene in iste znamke in sicer rožnate znamke za 1 penny Velike Britanije iz leta 1858/1859. Vsaka se nekoliko razlikuje od sosede v barvi ali tisku.

2 milijona dinarjev za znamko

Najbolj redka znamka na svetu je znamka angleške Guyane za 1 cent iz leta 1856., ki jo je imel v enem samem izvodu (eksemplarju) New York; za njo so zahtevali na dražbi gori imenovano vsoto. Znamko je kupila neka gospa Mind iz Utike.

Hišo za eno znamko

Mister Robson Law je svojevrsten čudak. Kakor lahko razvidimo iz nje-